

Leuke waarnemingen 2008

LB = Leo Blommers
PB = Pieter van Breugel
KG = Kees Goudsmits
PK = Pim Kuijken
AL = Anne Jan Loonstra
FM = Frank van der Meer
PM = Peter Megens
TP = Theo Peeters
JP = Joop Prijs
IR = Ivo Raemakers
JS = Jan Smit
ES = Erik van der Spek

Symphyla - bladwespen

Macrophya diversipes [LB]

Twee mannetjes verzameld bij het vertrekpunt van de veerpont van Brummen naar Bronkhorst op 30 mei (Ac. 208,6-455,2). Over de biologie en voedselplant van deze zeldzame soort is niets bekend. Hij wordt in drie Duitse staten als 'gefährdet' aangemerkt.

Allantus viennensis [LB]

Vijf vrouwtjes van deze Midden-Europese soort verschenen in twee kweken van basterdrupsen verzameld op een sierroos naast onze voordeur in Rhenen (Ac. 168,0-441,5). De eerste larven verzamelde ik eind mei, de tweede portie eind juni. De kweken stonden in de garage en alle adulten verschenen in de maand juli. Mannetjes heb ik nog niet gezien. De soort stond nog niet als inheems te boek, maar Ad Mol had al wel enkele exemplaren uit Zuid-Limburg gezien.

Fenella minuta [LB]

Deze soort kweekte ik drie mannetjes en vier vrouwtjes uit mijnen in blaadjes van *Geranium pusillum* in het Schinkelbos bij Amstelveen (Ac. 114,3-479,5). De mijnen werden mij in september 2007 aangewezen door Willem Ellis, volgens wie deze soort verre van algemeen is. De adulten kwamen uit in week 15-18, 2008.

Bethylidae - platkopwespen

Bethylus boops [IR]

Een drietal vrouwtjes in Gronsveld (Ac. 179-313), één in de tuin op 17 mei en twee in huis op rond 28 juni en op 15 juli. Van dit kleine wespje was tot

duisver slechts 1 vrouwtje verzameld in 1898 op landgoed Exaeten bij Horn.

Chrysididae- goudwespen

Chrysis immaculata [IR]

Op 3 augustus een vrouwtje in de tuin in Gronsveld (Ac. 179-313).

Chrysis indigotea [PB]

Een exemplaar op een insectenmuur op 29 juni te Heeze (NB) (Ac. 169-376). In Veghel, Geerbos (Ac. 166-404) heb ik op 24 juni een exemplaar verzameld en later op 27 juni en op 6 juli op dezelfde locatie nog een ander exemplaar gefotografeerd.

Chrysis indigotea op een insectenmuur te Heeze NB).
Foto: Pieter van Breugel.

Hedychridium femoratum [PM]

Een vrouwtje op 25 juli, op een voormalig stuifduin bij Bergen (LI) (Ac. 203-400), dat dichtgegroeid was met mos en opnieuw geplagd.

Sapygidae - knotswespen

Sapyga similis [JP]

Een vrouwtje in een malaiseval op landgoed De Velhorst (GE). De malaiseval stond van 2 tot 9 juni opgesteld op een grazige vlakte in gemengd bos langs een steil randje. *Sapyga similis* is een broedparasiet van metselbijen. In deze malaiseval is ook *Hoplitis leucomelana* gevangen, misschien komt deze in aanmerking als gastheer?

Pompilidae - spinnendoders

Anoplius cariventris [LB]

Een vrouwtje van deze, volgens opgave zeer zeldzame soort, vond ik op zompig terrein in het Beekberger Woud (Ac. 198-464) op 9 augustus 2008. De soort wordt ook elders rondom poeltjes en andere vochtige biotopen gevonden.

Episyron albonotatus [IR]

Een klein aantal vrouwtjes waargenomen langs het Julianakanaal tussen Echt en Maasbracht (Ac. 188-348, 188-349, 189-349). Tweemaal bloembezoek waargenomen op peen (*Daucus carota*). Eén vrouwtje verzameld op 25 juli.

Priocnemis confusor [LB]

Een mannetje tegengekomen op het bospad rond de Meertensgroeve bij Vilt (gem. Valkenburg a/d Geul, Ac. 184-319) op 23 juni 2008. In Peeters et al. (2004) heet de soort (onder de naam *P. gracilis*) uiterst zeldzaam en bedreigd.

Vespididae - plooiwingswespen

Ancistrocerus antilope [JS]

Een vrouwtje op 31 mei op het landgoed Hackfort bij Vorden (Ac. 216,0-457,1).

Discoelius zonalis [PB, JS, AL]

Twee nestgevallen in Veghel (Ac. 166-404), de eerste keer waargenomen op 24 juni. Ook daarna regelmatig beide exemplaren gezien. Een vrouwtje op 24 juni in het Witte Veen (OV) (Ac. 256-463). Op 24 juli drie vrouwtjes op het Hellingveen op de Sprengenberg (OV). De vrouwtjes hadden nesten in dood hout en vlogen deze in en uit. Prooidieren of broedparasieten konden niet vastgesteld worden.

Euodynerus dantici [IR]

Waargenomen langs het Julianakanaal tussen Echt en Maasbracht (Ac. 188-348, 188-349, 189-349).

Discoelius zonalis, bedekt met mijten.
Foto: Pieter van Breugel.

Polistes dominulus [PM]

Op 31 augustus een mannetje op het Drouwenerzand (Ac. 250-553). Dit is de meest noordelijke vondst van deze soort in ons land tot nu toe.

Sphecidae - langsteelgraafwespen

Podalonia luffii [PM]

Een mannetje op 23 mei, op een voormalig stuifduin bij Bergen (LI) (Ac. 203-400), dat dichgegroeid was met mos en opnieuw geplagd.

Crabronidae - graafwespen

Crossocerus vagabundus [ES]

Op Texel, Buiten Muy (Ac. 139,68-570,18) in een malaise val, tussen 29 juni en 3 juli. Deze soort was nog niet eerder op een van de Waddeneilanden gevangen.

Gorytes laticinctus [ES]

Op Texel, Buiten Muy (Ac. 139,68-570,18) in een malaiseval, 26 juli - 1 augustus. Deze soort is nieuw voor Texel.

Passaloecus brevilabris [ES]

Een vrouwtje met een malaiseval gevangen tussen 2 en 9 juli, Texel, Korverskooi, malaiseval Ac. 114,9-568,9

Passaloecus singularis [ES]

Op Texel, Buiten Muy (Ac. 139,68-570,18) met malaiseval gevangen tussen 1 en 7 augustus. Deze soort is niet eerder op dit eiland gevangen.

Psenulus brevitaris [ES]

Op Texel, Buiten Muy (Ac. 139,68-570,18) met malaiseval gevangen tussen 24 en 29 juni.

Apidae s.l.

Andrena clarkella [ES]

Een man op Texel, De Dennen, Osseveld, berm (Ac. 112,34-564,56), op 15 april op paardenbloem. Niet eerder gesignaleerd op dit eiland. Wel op andere waddeneilanden.

Andrena fulvida [KG]

Op landgoed Stoutenburg bij Leusden (Ac. 160-463) vloog op 9 mei een mannetje boven een pad in een broekbos. Er stond nauwelijks sporkehout in de omgeving. Wel stond er veel zwarte bes (*Ribes nigrum*) te bloeien.

Andrena pandellei [IR]

In juni een populatie langs het Julianakanaal bij Stein en één dood mannetje in een rapunzelklokje bij Maasbracht (Ac. 181-329, 189-349). Bij Stein onder andere ook *Eucera nigrescens*, *Lasioglossum lativentre*, *Andrena fulvago*, *Ceratina cyanea*, *Chelostoma distinctum*, *Nomada femoralis* en *Odynerus melanocephalus*.

Andrena strobmella [KG]

Op 21 april verzamelde ik een mannetje op Camping: "De Bonte Vlucht" bij Doorn (Ac. 155-449). De camping ligt midden in de bossen van de Utrechtse Heuvelrug met voornamelijk grove dennenbos en zomereikenbos. De camping zelf is ook bosrijk maar met meer open bos met soms kleine tuintjes. Het beest is met materiaal uit het ZMA vergeleken. In Zuid Limburg komt de soort ook in bos- en parkachtige gebieden voor (mondelinge mededeling: I. Raemakers). Het lijkt erop dat er weer een soort naar het noorden aan het opschuiven is.

Andrena subopaca [ES]

Een mannetje op Texel, De Dennen, Jan Ayeslag in de berm (Ac. 111,26-561,88) op paardebloem. Deze

algemene zandbij werd nog niet eerder gevangen op Texel.

Andrena tibialis [TP]

Deze soort was in april heel gewoon langs de bermen van het stadse deel van het Wilheminakanaal in Tilburg. De mannetjes van *A. tibialis* zwermden massaal rond enkele hoge krenten. *Nomada fulvicornis* hoort, evenals diverse andere *Nomada*'s, echt niet (meer) op de rode lijst thuis.

Andrena viridescens [ES, IR]

Een mannetje, op 24 juni bij Bunnik, Fort Rijnauwen, op de vestingwal (Ac. 140,67-454,08). Op 12 mei één vrouwtje op gewone ereprijs langs het Julianakanaal bij Stein/Elsloo (Ac. 181-329).

Bombus humilis [ES]

Drie werksters gevangen op Texel, Bollekamer, op 4 juli (Ac. 110,43-560,84), op 22 juli op dophei (Ac. 111,06-561,59) en op 23 juli op struikhei (Ac. 110-561). Tot dusver waren er alleen vangsten van voor 1950 bekend van Texel.

Coelioxys conoidea [PK]

Op 4 juli 2 vrouwtjes op Slangenkruid in Langeveld (Ac. 93-478) bij Noordwijkerhout (ZH).

Coelioxys elongata [IR]

Een tweetal vrouwtjes op 24 juli op de Oude Buisse Heide bij Zundert (Ac. 98-387). Bloembezoek op braam en moerasroklaver.

Coelioxys elongata, vrouwtje, gefotografeerd op een dak, nabij nesten van *Megachile willughbiella*. Foto Albert de Wilde.

Coelioxys quadridentata [IR]

Een man op 9 juni op de Lange Maten bij Zundert (Ac. 100-390). Bloembezoek op kale jonker.

Colletes succinctus [ES]

Een vrouwtje op 23 augustus in de Noordoostpolder, in het Kuinderbos, op een stormvlakte (Ac. 182,6-533,8).

Epeoloides coecutiens [JS]

Een vrouwtje op akkerdistel langs een zandweg in het Buurserzand (Ac. 251,3-464,4), op 6 augustus.

Halictus langobardicus [IR]

Een kleine populatie langs het Julianakanaal tussen Echt en Maasbracht (Ac. 187-346 tot 189-349). Waarnemingen in juni en juli. Determinatie zeker na vangst van 2 mannetjes op 25 juli.

Lasioglossum fratellum [ES]

Een mannetje bij Wolfheze (GE), Planken Wambuis (Ac. 182,5-449,2) op 28 juli op Jacobskruiskruid.

Lasioglossum intermedium [ES]

Een vrouwtje bij Groeningen (NB), Groeningsche Bergen (Ac. 198,3-402,8).

Lasioglossum aeratum [IR]

Een kleine populatie langs het Julianakanaal tussen Echt en Maasbracht (Ac. 188-348, 188-349, 189-349). Waarnemingen in juni en juli. Eén mannetje verzameld in juli. Determinatie bevestigd door Alain Pauly. Voor afbeeldingen zie <http://zoologie.umh.ac.be/hymenoptera/page.asp?id=45> (een site waar onder andere voor groefbijen veel lastige, vaak graduele kenmerken als bestippling goed in beeld zijn gebracht).

Lasioglossum nitidulum [ES]

Een mannetje, op 1 augustus in Nieuw Bergen (LI), Grensweg, in de berm (Ac. 202,5-402,2).

Macropus europaea [ES]

Man en vrouw gevangen op Texel, Korverskooi (Ac. 114,91-568,96), op 2 juli op gewone wederik. De slobkousbij was nog niet eerder op een van de Waddeneilanden gevangen.

Megachile alpicola [JS]

Een vrouwtje op 24 juni op het Buurserzand (Ac. 251-464).

Megachile leachella [PM]

Een vrouwtje op 25 juli, op een voormalig stuifduin bij Bergen (LI) (Ac. 203-400), dat dichtgegroeid was met mos en opnieuw geplagd.

Megachile pillidens [ES]

Een vrouwtje bij Afferden (LI), Eckeltse Beek (Ac. 198,8-405,0), op 31 juli.

Nomada armata [PK]

Op 9 juni een vrouwtje op de St. Pietersberg (Ac. 175-316).

Nomada femoralis [FM]

Een vrouwtje op de 'Velhorst' bij Vorden (Ac. 220-462), op 10 mei. Dit is de meest noordelijke vangst van deze soort in ons land.

Nomada fulvicornis [TP]

Deze soort was in april heel gewoon langs de bermen van het stadse deel van het Wilheminakanaal in Tilburg. *Nomada fulvicornis* hoort, evenals diverse andere *Nomada*'s, echt niet (meer) op de rode lijst thuis.

Nomada flava [ES]

Een mannetje op 21 april op Texel, in de Zandkuil (Ac. 117,44-561,71) op kruipwilg. Nieuw voor dit waddeneiland.

Nomada melathoracica [IR]

Een vrouwtje op 23 mei op de St. Pietersberg (Ac. 176-313). Ter plekke geen nesten van *Andrena agillissima* gevonden, wel enkele mannetjes die rond *Reseda* patrouilleerden. (Zie Entomologische Berichten 69(1): 18-19).

Nomada obscura [IR]

Een viertal vrouwtjes op 23 april in een nestkolonie van *Andrena ruficrus* op landgoed Wallsteyn bij Zundert (Ac. 100-387).

Nomada stigma [HN, JS]

Op een bloemrijke dijk in de Rammelwaard bij Voorst (Ac. 208-466) 3 mannetjes en 3 vrouwtjes, op 30 mei en 1 juni. Zie ook pagina 25.

Osmia leaiana [PB]

Twee nestgevallen in Veghel (Ac. 166-404).

Osmia tridentata [PK, IR]

Op 1 juli een vrouwtje en een mannetje in Eysden (LI) (Ac. 177-308). Op 25 juni enkele vrouwtjes op gewone rolklaver (*Lotus corniculatus*) op 't Tiende Vrij (een voormalige afvalberg) te Eijsden (Ac. 178-308). Samen met onder andere *Anthidium punctatum* en *Odynerus melanocephalus*. Ook een aantal *O. tridentata* vrouwtjes op rolklaver bij Ternaaien (B) (Ac. 176-310).